

ADATTÁR.

RÉGI MAGYAR VERSESKÖNYVEK ISMERTETÉSE.

(Első közlemény.)

IX. A Vizkeleti-kódex.¹

Ezt a kódexet bold. eml. dr. Márki Sándor egy. tanár kollégám fedezte fel s az ő tulajdonába is került, mint az első tábla belső oldalán lévő bejegyzése mutatja: «Mezey Miksa hagyatékából ajándékban testvérétől, dr. Mezey Sándortól, 1918. okt. 21. Márki Sándor.» Ő látta el külön-címlappal s ezzel a címmel: «VIZKELETI JÓZSEF VERSEL. | 1764. KÖRÜL. | (Egyetlen példány).» Halála után könyvtárával együtt a Szegedi Egyetemi Könyvtár tulajdonába került.

A XVIII. századi 4-edrét kézirat egykorú, rongált félbörkötésbe van kötve; 47 levélből, azaz Márkitól számozott 94 lapból áll. (A 40. l. üresen maradt.) Ugyancsak tőle ered a versek számozása is; sajátos módon, noha azok különböző nagyságúak: a 47 levelen 1—47 vers van, helyesebben, mivel egy kétszer fordul elő, csak 46. Eleitől végig egy kéz írása, a versek stórfák szerint vannak tagolva. Negyvennégy vers magyar, egy latin és egy oláh. Néhány évődő, tréfás versen kívül a többi szerelmi költemény.

E költemények olvasásakor legelőször is az a kérdés merül föl, ki írta össze azokat? Márki azt hitte, hogy Vizkeleti József. Ennek azonban csak annyi alapja van, hogy a 75—79. lapon levő 36. költemény versfőiből ez a név jő ki. De ebből csak annyi következik, hogy ezt az egy költeményt ő írta. Ha egyetlen versfő elég lenne az összeíró kilétének megállapítására, akkor ugyanannyi joggal Dési Gábort is megtehetnénk összeírónak, mert az első költemény versfőiből az ő neve jő ki. Még ennyi alapunk sincs arra a feltevésre, hogy az összes versek szerzője is Vizkeleti József volna. Márki, úgy látszik, ezt hitte, ezért adta a kódexnek e címet: *V. J. versei*. Hiszen, mint alább látni fogjuk, a kódex több darabja más korábbi kódexben is előfordul, a kódex összeírója tehát egyszerűen csak lemásolta ide. Sőt éppen ez a Vizkeleti nevével fenntartó költemény sem ismeretlen, megvan az a Versényi Györgytől kiadott *Sziveket ujító bokréta* c. versgyűjteményben, megvan azonkívül (mint Versényi utal rá) a Szádeczky Kardos Lajos *Miscellanea* c.

¹ A VIII. közlemény (A *Körmendi-kódex*) l. e folyóirat 1928. 225—51. l.

verseskönyvében. Erdekes, hogy első két sora Amadétól való kölcsönzés. El kell azt a feltevést vetni, hogy egy költő verseivel volna dolgunk, már csak azért is, mert az egyes költemények verselése, stílusa, értéke és hangulata nagyon különböző.

A 46 költeményből 12 már másunnan eddig is ismeretes volt, de egy-párat közlendőnek tartunk, mivel vagy ezenkívül is csak még kiadatlan kódexben vannak meg, vagy figyelemreméltó variánssal szolgálnak. A két példányban közölt ének egyikét (a 44. számút) azonban, valamint a hosszú latin és a rövidebb oláh verset elhagytuk.

1. Világiság Mulatság. (1—4. lap.)

Dido szépségü, Ritka hűségü,
Kertében kedvesb, mindennél hécsesb
rosáját, rosáját
Ekként sirattya, hogy nem láthattya,
Buját jelentvén, Tisztit követvén,
egy árva, egy árva.
Szivemnek fele, eltemnek szele,
Majd elhádgy éppen, jaj mindenképen,
miattad, miattad.
Időnk virágát, Zengés Ujjságát,
Egymás kedvében, hiv szerelmében,
töltöttük, töltöttük.
Gondolom estem, jaj nem kerestem
Szivem majd szakad, tudom nem akad,
illy parra, illy Parra.
Altalad éltem, Buhtól (igy) nem félttem,
Kintsem kedvemre, mert Szerelmemre :
hajlottál, hajlottál.
A mi szivünken, Vidám kedvünken,
Együtt Létünkben, kedves kedvünkben
nem volt buh, nem volt buh.
Bezzeg kints voltál, midőn maradtál
Tsonkult Szerelmem, Vjjült Gyötrelmem
oránként, oránként.
Oh keserves Buh, mellyet bal szél fú,
midőn két illy sziv, Lévén igaz hiv,
Butsuzik, Butsuzik.
Rubintom kintsem, jaj miként hintsem,
Szivem egészszen, ne hogy emészszen
Titkos kin, Titkos kin.
Smaragdot érnél, hogy ha johetnél,
én szivem mellé, de vallyon kell é,
Szeretni, Szeretni.
Illy Solymot Várot, Szerelem Várot,
Aki mind Épség, és merő szépség,
oh hogy nem, oh hogy nem
Ritkább kints nintsen, mellyre tekintsen,
A szerelmes mint, az a' kinek int,
Gyöngy alak, Gyöngy alak.
A pedig te vagy, mert benned sok, s nagy
Az mi Szerelmet, Belső sérelmet ;
okozhat, okozhat.
Lelkemtől szakadt, kibem meg akad,
Egyszer hűségem. AH már inségem ;
halálos, halálos.

Madarkám szívem, jaj már kész ivem,
 Lankad s mit tégyen, mert könyvem mégyen
 nem tudgya, nem tudgya.
 Amint hiv voltál, s miképpen szoltál,
 Gyakron szivedből, hiv szerelmedből;
 szívemnek, szívemnek.
 Ez hüség soha, nem látlak noha,
 meg nem váltózzék, sött harapozzék
 Szivendben, (így) Szivédben,
 Zalogúl hadtam és én is adtam,
 szívemet el hidd, vedd el és el vidd.
 magaddal, magaddal.
 Nevedett irom, mig tagom birom,
 oly helyre, hogy más, ki szivemben áss,
 ne tudgya, ne tudgya.
 Sokkat Busitlak, oh nem újtlak,
 Sebedet toldom, jaj hid nem oldom,
 ezekkel, ezekkel.
 Oldgya meg Venus, mivel ez a Jus,
 Tzéloz magára, Tsalárd fiára;
 Gyógyítsák, Gyógyítsák.
 Könyves szemekkel, hadlak ezekkel;
 Töllem szakadó, már el maradó,
 édesem, édesem.

Vége.

A versfökből: DÉSI GÁBOR SIRALMA EZ NSOK.

2. (4—7. 1.).

Ha engem szivedből kinem Zártál
 az jusson Eszedben, mit fogadtál
 Tudott szivedet, nékem kedvedett
 Szentelted, s kötötted hüségédett.

De meg Lásd, s kiásd az elmedből
 mert tudom en látom hogy szemedből
 Kitör irigység, mellyből illy hivség,
 nem léssen, de készen az irigység.

Mindennél szinesnek hirtelenül,
 ne hidgy te, mert vette véletlenül,
 Törét Lábnak, s abban akadtnak,
 Kimenni, s évézni nehéz olyannak.

Ha el hadcz, s nékem adtz szomorúságot,
 nem Bánom, el hányom a' rabságot
 addig repülök fészekre ülök,
 hol izadt és fárod Testemből hülök

Meg vetlek, s nevetlek így tégedett,
 követem, s eresztem Szemellyedett;
 A szerentsére, melly kerekére,
 fel véssen, és téssen alsó szélére.

Az holott meg kotlott szinedet nézik,
 te tsalló, s majd halo, szived ehezik,
 eszedben jutok, s az elhatt uttok:
 én akkor feledted vigan dudullok;

Ha szeret el hihed, hogy szeretlek
 ha nem szánsz, s meg utálsz nem kedvellek
 tudod bolondság, szeretni Gázság,
 ha egymás között nincs allondóság.

Ha rollam Gyamolam felejtkeztél,
 Szándékot mingyárt mond, ne is késsél
 Szeretz é Szivedből, avagy tsak Szinből.
 de ne Bány, és ne hány hitetlenül,
 Fájjalom, de javallom légy allandó,
 hüségben, készségben maradandó.
 Lássad ha el válsz, de felnem találsz
 végtére kérésre, magadban szálsz.
 Ha Ártasz nem tartasz igaz hivet,
 Bár kapálsz nem találsz állando szivet,
 eő is meg próbál, s valamint talál
 a roszért, Gonoszért, tsak ugy szolgál
 Az állandonak, allandosággal,
 de színes szívnek kép mutatással
 Szoktak fizetni, s meg szolták (így!) vetni,
 ki eszt nem akarja meg esmérni
 Lássad ugyan Lássad mit tselekszel,
 mint veted az Agyot tsak ugy fékszel,
 mond meg ha szeretz, vagy tsak hitegecz
 de Bány velem olly kegyetlenül
 Egyszer ugyan Egyszer meg engedem
 meg tsalhatz, De többször nem reméllem
 mert ki kigyótol, vagy más állottól
 Sebbhetik irtozik Látásától

Vége.

Egy öt versszakból álló rövidebb változata a *Szív. uj. bok.* 126—127 lapján, mely a Vizkeleti-féle szerkezet 1., 7., 8., 10., 11. versszakának felel meg. A Szádeczky-féle *Miscellanea* 124—125. lapján viszont egy 12 versszakú változat van.

3. (7—8. l.).

Ambár nékem nintsen kintsem,
 kihez semmi kedvem sintsen
 De talám meg érem szivemben esmérem
 hogy lesz nékem szivem hivem.
 Most is asztot szánom Bánom,
 Szived hogy titkon kivanom
 meg nem tsokolhatlak, meg nem szorithatlak
 Ne hadgy így szenedednem, (így!) nem, nem.
 Aldot ilyen képnek, képnek,
 Kedvében van ki éll szépnek
 vallóért kinlódik, ingyen nem ággodik
 de vallyon ki lesz az igaz az, az,
 Tombol már mindenem Bennem
 Arnyékért hogy kel szevednem
 de szabad próbálni, uj szivre találni
 szabad meg remélni, és érni,
 Eleget Biztatz reményem
 el hunt tsillagomat fényem;
 de már nem imádlak, de magaménak tartlak
 nints már benned kétség, de készség,

Vége.

4. (8—9. l.).

En is voltam szerelmes, sziveken Győzedelmes,
 volt részem e' világnak álnok szolgálótyában
 De eltűntök vig napjaim
 Számtalan sok vig oraim.

Szereltem Győtrelem, miért voltál illy kegyetlen,
 Vallyon van é olyan szív, kihez voltam vaj ha hiv
 A szerelme tsak álnokság
 reménsége vallatlanság
 Melly szégyen, hogy légyen igaz Cupido Isten
 ártatlan az én vétkem, hogy estem szerelemben
 Isten embert meg csálhat, mert néki parantsolhat,
 adgyon azért rollam számot,
 fizesse értem az vámot
 Most bánom, sojnallom hogy valaha szerettem.
 Vége.

5. (9—10. l.).

Mondgyák mások, hogy szeretlek,
 Sokan is már ugy etéltek,
 de én azt tsak nevetem,
 ki mit szeret, ugy engedem :
 Sokan már szememre hánták
 Szemellyemet ugy vizgálták
 azt Gondoltak majd meg mondom
 kit szeretek én jól tudom.
 Ne Gondolly a' rosز nyelvekkel,
 Sem az irigy emberekkel
 engedgy nekik vig napokat,
 had mulassák ők magokat.
 Te is azért édes kintsem,
 Tűrj és szenvedgy érettem
 nem sokára contentumot lesz nállom
 nyugadalmat, tsak Isten meg tartson
 Vége.

6. (10—12. l.).

Gyönyörű Tavasz üdő Homályban bé borult üdő mindeneket vizgaltalo, engem penig szomorító.	Aluszol é, vagy meg holtál, emlegetz é vagy meg untál, nem aluszom, meg sem holtam, tsak te rollad gondolkozom.
Sziratnálók ha te szánnál; meg fognálók ha meg várnál; mint ez előtt Tsokolgtatnál; éngemet inkább masoknál:	Nyisd meg Ajtott kit bé Zártál, mert itt vagyok kit rég vártál, kiről régen gondolkoztál: most bus szível ajtodon áll.
Ha én hozzám hiv nem voltál, légy hát a' hoz kit szeretttél, kettős szived tartoztattal, hogy attól is távul ne állj.	Ez az vége Enekemnek, ki neveztetem tsak egy szegény Bujdosó szegény Jövevénynek. [Legénynek]

Vége.

7. (12—14. l.).

Keserűség életemet? Bokros Buh járja szivemet, mi az oka, hogy kedvettem, Bánót fogta en szivemet.	Olly Bánótatt én nem tudtam, a' még úsméretlen voltam, ejjel Nappal meg nyugottam; a' még veled szott nem tettem.
Oka ennek tsak te lettél, hogy engem rabodá tettél, Szépségeddel, mert meg Győztél: Szerelmeddel rabdá (így) tettél.	De már járásom, kelésem szomorú [érted édesem] Sokszor vagyon, hogy életem, Könyveimmel elegyitem,

Igen sokszor nálod nélkül,
Fohazkodom tsak egyedül,
Gyakron szemem könyvben merül;
a Szerelmes Tüzétől.
Etszakán is ha aluszom,
azt Gondolom veled jádzom
Piros Orczád Csokolgatom,
Gyenge mellyed tapagatom.
Cseleked meg hogy rabadhoz,
meg szelidült Galombadhoz,
Szegény el Búsúlt Árvádhöz
Bár tsak egy szott szoly mágához.

Szivem hadgy Békét szivemnek,
ne legy oka Gyötrememnek
mindazáltal igen kérlek,
mutasd jelét szerelmédnek.
Zöldelő szép Liliom szál,
te is töllem ne irtozzál,
Párod vagyok mert meg fogtál,
tsak én velem szépen Bánnyál.
Tenger árja mennyi hallal,
aratás buza fű szálokkal,
Tavaszi mennyi virágokkal;
Bövíkődik fű szálokkal,

Annai jokat a' még élek,
ki éngem tartosz tiédnek,
kivánom szivem, szivednek;
s ajánlok ezzel Istennek.

Vége.

8. (14—15. l.).

Egy Violát nevelt Venus szerelmemre, stb.

Versfők: ERNOK — helyesen, lásd alább: Erosk. A *Vásárhelyi dalos-könyv* 191—192. lapján egy 8 versszakú az itteninél épebb szövegű változata olvasható s ott a versfökből ERSOKASE név jö ki; szövegünk, a Vizkeleti szerkezete, a *Vás. Dk.* öt első strófáját foglalja magában. Megjegyezzük, hogy a *Vás. Dk.* 7—8. versszaka későbbi hozzátoldás lehet, már csak azért is, mert a versfők ellenére *Annókámat* emleget.

9. (16. l.).

Iffiuság mint Sollyom Madár,
addig vig meg szabadon jár;
de jaj nékem szegénynek már;
szabadulást szivem nem vár.
Mert meg vagyok határozva,
szabadságom bé lesz zárva,
mint téli kis fülemüle,
kinek el vész zengő nyelve:

Ohajtván Bánkodik szive,
le Borulván keseredik,
robságomban hogy orvendgyek,
holtomig én keseregjek.
Adgya Isten hogy Lehessek,
s te szivedben maradhasok,
veled holtig élhesek:
holtom után örvendezek;

Vége.

Thaly K. a *Vitézi Énekek* II. 91—94. lapján egy 14. Versényi a *Sztv. új. bok.* 26—28. lapján 17 versszakos változatát közli s *Miscellanea* 218—223. lapján lévő 32 versszakos bővítéséről is tud és még számos változatot sorol fel. A mienk nyilván később alakult változat.

10. (17—19. l.).

Nem tudom ki szeretne?, stb.

11 versszakos változata *Sztv. új. bok.* 84—86. l. és *Mise.* 6—8. l. A mienk romlott szöveg: az utolsó, eltérő versszaka részben érthetlenné torzult.

11. (19—20. l.).

Isten hozzád szivem, szivedtől meg válsz,
mézet folyo szádban, mert találtam hibát,
im látom kertednek más szedi Rosáját,
Gyümölts fádnak hajtagottya ágát

Nem irigylem én azt, nem tehetek arról,
 hogy az hideg miatt fák Levele el hull,
 de majd ha tavasszal, az üdö meg ujjul,
 akkor az mi fánk is virággal bé borúl;

Iffiu Legény vagyok, semit sem busullok,
 Rosa helyet Rosát, mindenkor kaphatok,
 Viola helyében Violát talállok
 ha estve el hervad, réggel mást szakasztak,

Az fekete Holló Gyászt visel magáért,
 én is azt visellek az én édesemért:
 nem szánom meghalni az én kedvesemért,
 mind az színes Paris kedves Illonáért.

Vége.

12. (20—22. 1.).

Szeretlek én azt nem tagadhatom,
 hogy kedvellek el sem halgadhatom,
 mivel szívem igen hív te hozzád,
 Viszont szívedet ohajtom.

Koránt réggel ha fel serkenex,
 Gondolatim almot nem engednek
 jelen nem létedett mivel
 Bánom tsak utánnad érednek.

Mert szívedben drága szemeltyedett,
 s elmémben jó híredet nevedett,
 el viselem még ez világon élek;
 drága természetedet;

Virágom vagy Rosa, a te neved,
 nálom kedves mindenkor érdemed,
 hogy nem lehetek Gyakrobban veled;
 én szívem nagy kint szenved:

Szívem hogy ha szíved, meg Győzhetném
 Szerelmémet kebeledben Rejthetném
 ez világot seminek vélném?
 könnyen el szenvedném:

Ráró szemeiddel réám Tekéntsé,
 te szívedhez Gyémántom éngem mésd,
 mert meg vallom, nálad ez Világon
 Aranyon drágáb kincs nints;

Venus kertében fel nőtt szép Rosacskám
 repülly hozzam immár Galambocskám
 Szánd meg szívemet édes Kristinám,
 ne Győtörji szép virágocskám;

Lásd szívem szép Orczám,
 melly kedvetlen ohajt, nézd réám
 Szüntelen busul elmém izetlen etelem,
 hogy szívedet nem láthatom,

Sok keserves sirásim után
 Májusban több, Julius fogytán
 Ezer Hét száz, hatvan Négyben,
 irám szívem Langodván.

Vége.

13. (22—24. l.).

Most látom van változás,
 Békesség szív szakasztás,
 Öröm és siránkozás;
 Vigyázás Almodozás,
 Szívek közt ohajtozás.
 Szívem fáj, hogy kell menni,
 Szívedtől bucsut venni:
 Kész volnék meg maradni,
 akár mit is tselekedni,
 tsak lehetne veled lakni.
 De jaj jelen az Ora,
 mellyben ülnöm kell Lora,
 kényyén tartott Fakora,
 tudom bus vagy ez szóra,
 ne félyl mert fordul jora.

Nem tagadom hevüllök,
 hogy tölled el repüllök,
 már melletted nem állök
 addig nem is Örüllök
 mig vissza nem kerüllök
 Reitsd hát szívem szivedben,
 Zárd belé kebeledben,
 hanem látsz is kedvedben;
 Almodgy velem fedtedben,
 s más se végy szerelmedben,
 Ezzel szívem szívemet;
 Ajánlom mindenemet,
 meg állom hűségemet,
 Itt hadgyom Istenemet,
 tartson teged, s engemet.

Vége.

14. (24—25. l.).

Ah Hová Légyek, buban mit tégyek?
 tölled már el kell válnom:
 Miként szenvedek, s érted gyótródök
 titokban kell tartanom;
 Szívem nagyon Sir, de szemem nem mér,
 mig személyved vissza tér:
 Rollam emlékezél, s el se felejtkezél
 azon kérlek.
 Tudom hogy te is, valamind (igy) én is
 Nagy fájdalomokat szenvedsz,
 de azon kérlek, söt nagyon intlek
 hogy ha éngem szeretz;
 Magadra vigyáz, mert az tsak igaz;
 hogy az lesz halálom,
 hogy ha meg betekszel,
 éngem sirba tészel: megvallom.
 En—is fogadom, hid el meg tartom,
 hozzád hivségem, tsak más ne szeres,
 éngem meg ne vess, szívem ígérete ez.
 Eletem fogytáig, koporsom Zártáig igaz
 hived lészek

Vége.

15. *Ratio Status, seu Jejuniū Muliebre.* (25—31. l.).

Ipsa meas ultra, neqveo celare qverelas, stb.
 59 distichonból álló latricanus latin vers.

16. (31—32 l.).

Erdőkön Mezőkön járó, stb.
 Jelentéktelen eltérésekkel: *Sziv. új. bok.* 104—105. l.

17. Ének. (33—35. l.).

Sasok Havassának Közepin Sétálván,
 az havak tetejin fel s alá járkalván,
 szomorodott szível fejem bunak hajtván,
 édesem nem látván én igy gondolkodám,

- Társától meg fosztott Gerlitze mi képpen,
 szároz fára szokott szállani, s a' képpen
 akarja mutatni, hogy az Társa nintsen,
 bus szomorú voltát, mutattya eképen,
 Tsergedező vízből, sem tiszta folyásból
 nem iszszik, hanem tsak Zavaros motsárból
 sem sokat nem rebdes Zöld fán mulatságból,
 többet száraz fán ül szomorúságából ;
 Vagy miként Pellicán, kinek az fiait,
 ha elszedik busul, s szépen nőtt tollait,
 nem kíványa nézni magának is éltét,
 nem sokat ohajtya, sőt akarná végít :
 A szarvas is hogy ha nősténét el veszti
 szellyel járván, hogy ha mindgyárt nem nézheti
 nagy buvá(na)ban (igy !) magát bögésnek ereszti,
 s nyargolodzik szellyel még nem fel keressi.
 Az oktalan állott között hogy ha meg van
 Társához ez hüség mennyivel is jobban,
 az okos emberben sokal is inkább van,
 Egymáshoz a kik közt igaz szeretett van :
 Midőn én ezekről buson gondolkodnám,
 Édesem szemellyét, hogy most nem láthatnám,
 Szomorúan fejem bánotnak botsátám ;
 s keseredett szível, én ezeket szollám.
 Valamég édesem szemellyét nem látom,
 minden izem tsontom bánotnak botsátom :
 gyászimat testemen s köntösömön hordom ;
 s nem is láttya senki nékem vígasságom.
 Arva Gerlitzeként szomorúan lészek,
 Gyakrabban házomban s sátorban heverek,
 Társom távozásán nagy busan kesergek,
 fél meg holt modgyára az földön tsak tengek.
 Ez mégis egyedül nékem vígasságom
 ha Istennek tetszik én meg tartatásom
 Tiz hétre édesem el hiszem meg látom
 mellyet adgyon Isten szívesen kívánom.
 Ha penig Istennél életemnek vége
 el vagyon végezve az idegen földbe,
 hogy essék halálom, s lelkemet ki végye,
 légyen úgy Istennek az mint szent tetszése,
 Kérem szent Felségét, néked minden áldást,
 édes szívem adgyon, s házodban nyugvást,
 számos esztendőig valo meg maradást,
 Kitsin Klárátskáddal edgyütt valo lákást.
 Szomorúság miatt többet nem írhatok,
 nem láttásod miatt magomban busulok,
 belső részeimben éppen el hervadok ;
 minden áldást szívem, szíveimből kívánok
 Sasok havassának felső részeiben
 Julius havának az tizedékében
 írák ez verseket havak tetejében
 adgyan Isten látnom szívem egésségben.

Vége.

18. (36—37. l.).

Bus szívennek enyhítője, minden virágoknál
 Az kertekben szépen plántált telyes violáknál,
 Szep Narcissus, és az szegfű kedves illatyanál :

Minden Féle telyes rósa jó szagusságánál;
 Holtom Iglan nem kedvellek senkit rajtad kívül
 Ūdöm s életem végeig tsak te lész edgyedül,
 én sziveMnek édesége mind' ez világ közül;
 bizOny igazAn szeretlek éltemen is fellyül
 nints oLy dolog az szeRetett kit véghez ne vigyen
 minden Gátlást az vLLágon, hogy félre ne tégyen
 és egymásért minden utAtt, hogy elne kövesen
 sok akadályt Dolgaitban hogy félre ne vessen
 Ki olvassa ArGyrusnak irt historiáit,
 meszsze s hoszas Utaiban Edgyedül járásit,
 ha olvasta Latta benne sok nehéz Dolgait
 kiket probAlt utaitban hogy lássa Edesét
 En szivemnek vlgássága, én gyönyörűSégem
 Ki ez világnak Felette edgyedül kedvessen
 Vagy én nékem Edes szivem, szivem szép szerelmem
 Ennél hozzabat pRobáltál érettem én szlvem,
 Kiért hid el hogy ha Elek en bennem Változást
 máshoz leg kissebbeN sem látz tollEd hajladozást
 Bennem meg CZalhatatlanul talász Meg maradást
 S éltem fojtáig kívánok veled Mulatozást
 Ugy áldgyon meg az Ūr Isten Igazán szeretlek,
 mert beszédit, és játékid Gyönyörűségesek
 Minden féle gazdágságnál énnékem KÉdvesbek
 Es a te beszélgetésid LeLkemnek édések
 En hiv lészek mind holtomig, hivségem meg tartom
 Valamedig az Lelkemet Istennek meg adom,
 Kérlek azért édes szivem, te is légy hiv Társom,
 Mellyért Istennek áldását, mind Kettönkre várom.

Vége.

Szerzője valószínűen ugyanaz, mint az előbbié. A 4. versszak *Argyrust* hozza fel példa gyanánt.

19. Oláh ékes Enek. (38—39. l.)

Háj Dregutze jártém mýe stb.

20. Világiság Mulotság. (41—43. l.)

Tüllem mit Rettegel	Hozzád holtig hiv kész
S miért igyekezel	akár ki vessen lesd
szivedben tetted fel	tied nem másé lész
meszsze távoszni el.	Igaz szeretetem
Hid meg hogy nem mégy el	hozzád hajlot szivem
ámbar igyekezel	vedd jó neven tüllem
szivem téged Zárt el.	szivem édes Kriskám.*
Ugyanis Termeted	Ha szivem nem igaz
ékes szép személyed	légyen olyan mint gaz
alak tekinteted	előtted Edesem.
engem kötelezed	O szép Liliom szál
Te szeretetedre	miért hogy megloptál
s örök hűségedre	tülled nehezen váll
holtig el petsételt.	szivem, mert nem talál
Néked azért adom	Mást a' ki szeressen
örökségül hadgyom	Kivülled kedvellyen
szivemet alakom	vagy tsak meg említsen
néked birni hadgyom	

*) Javítva, előbb, úgy tetszik *Kintsemet* irt.

Gyakorta ohajtlok
 elmémbe Zártalak
 Szivemben hordozlak
 S magaménak tartlak.
 Ezer jokkal áldlak
 valahol találak
 ezerszer tsokollak

Agnesem szerelmem
 szereteted kérem,
 hogy e légyen bérem
 még végezetem.
 Ne pártolj el töllem
 személyedet szivem
 enged, szerethessem

21. Más. (43—44. l.)

Keserves fájdolom, kinos ágalalom
 furdullya szivemet, fogyoztya eltemet,
 Csonkittyá kedvemet, epezti szivemet
 rontya vig kedvemet.
 Mert az én Edesem, és egyetlen egyem
 el mene előllem, elszalad melöllem
 Távul eset töllem, nem hal hírt felöllem
 s nem tehet jót velem.
 Oh édes Angyalom, Gyönyörű Galambam
 Ugyan mit vétettem, vagy mi rőszat tettem
 Vagy mit cselekedtem, mellyért érdemlettem,
 hogy árván hadgy éngem.
 Tudod nálod kívül, szep személyed nélkül
 olly vagyok mint az rab, keserves éj és nap
 hány, s minden felé kap, de mégis mind roszab
 az halál is elkap.
 De Ambár messze mégy, más Országokban légy
 Maragy én szivemben, szép szined eszemben
 az neved elmémben, emlékezetemben
 marad eletemben.
 Te is azt cseleked, hogy Koronáját ved
 az állondoságnak drága nyájosagnak
 Nem fészket hívságnak hanem tisztáságnak
 igaz barátságának.

Vége.

22. Más. (45—46. l.)

Békon láncezon meg venni,
 Árnyékhoz kapdoskodni
 mellységben halat nézni
 Tükörben szépet látni
 Csak szivemnek fajdalma
 Enis azt tartom vala
 hogy akadtam fobjomra (így)
 de tsitsonkáztam jégen
 mind hulló czillag égen
 juttottam végső pontra.
 Noha en mind magamot
 és minden vagyanomot
 szivedben bé rejteni
 Grátiádban vetetni
 hiv szivem ohajtotta.

Ejjeli harmatoktól
 és Napnak világjától
 éled meg minden virág
 ha nincs benne aszszuság
 de tsolárd világ világ.
 Jadczodhac már hiteddel
 fogadás tételeddel
 szolgálóddal koczkázhatol
 Rabbaddal jádczodhatol
 mind macska az egérrel.
 Meg eshetik már szived
 tellyhet könyvel két szemed
 hiv szolgálóddnak esetén
 aki jót tett mindenként
 nincsen csendes orája.

Rég oda hogy szivemet
 szegény Árva fejemet,
 hegyes töben hordozod
 mind gyilkos úgy kénozd
 Árván hagyot szivemet.

Versfők: BENE IMR.

23. Más (47—48. l.)

Bánót én fejemet,
Szálta bus szívemet,
űdő Nap miként Nap
oránként enyeszik.
Enis mint Rosmárint
ragyogo szép Rubint
fémlettem teczettem
szívek rejtékében.
Nilus szigetében
az kedves ligetben
en olly kor, mely sokszor
valék becsületben.
Ezer szerentsének
szív szakasztó szemnek
egyikre job hirre
Csillámozob fénye.

Jaj már el hagyattam
mély tengerben usztam
szívemnek leg terhesb
horgába akadtam.
Mert szívem rejtekin
hordozok közepin
olly nyilat melly miat,
bánót vezt naponként,
Rosa egy üvegben
adhat drága mézben
olly férget, melly mérget
képhez (így) kőhintéssel.
Ez izei mutatván
fekelyet titkolván
kostolván el nyomot,
halálra is vonszot.

Vége.

Versfők: BENE IMRE.

DÉZSI LAJOS.

DEÁK FERENC KÉT LEVELE GRÓF MIKÓ IMRÉHEZ A VÖRÖSMARTY-ÁRVÁK SEGÉLYEZÉSE ÉRDEKÉBEN.

A Vörösmarty-árvák támogatása érdekében tudvalevőleg mindjárt a költő halála után országos mozgalom indult meg, amelynek élén Deák Ferenc állott. A mozgalomba természetesen az erdélyi magyarság bekapcsolása is szükséges volt. Erre vonatkozik Deák Ferenc itt következő két levele, melyet gróf Mikó Imréhez intézett. Mindkét levél eredeti je az Erdélyi Múzeum Egylet gróf Mikó levéltárában van.

1.

Pest, 1855. decz. 11.

Mélyen tisztelt Nagyméltóságú Gróf!
és Belső Titkos Tanácsos Úr!

Honunk legjelesebb költője Vörösmarty Mihály elhunyt s özvegyét és három kiskorú árváját vagyontalan állapotban hagyta. Lelkének dús tehetségei mellett is vagyoniilag szegény maradt ő, noha legszerényebb egyszerűségben folytak le napjai, mert munkás életének minden óráját az irodalom nehéz pályáján honának szentelte. Kitünő sikere fényes dicsőséget aratott, de értéket nem szerzett, még annyit sem, a mivel családjának jövőjét biztosíthatta volna.

Ohajtása volt a boldogultnak, mit élte vég napjaiban is nyilvánított, hogy elhagyott árváinak gyámja legyek. Harmincz évi szoros barátság kötött engem ő hozzá s én szent kötelességemnek tartom ohajtását valószínűsíteni, de ha vele közelebbi személyes viszonyban nem álltam volna is, bizalmát megtisztel(te)tésnek tekinteném.

Aggódva nézek a jövődönnek elébe, mely a jeles férfinak özvegyére s ártatlan kisdedeire vár, de csüggedni nem enged ingatlan bizalmam, hogy a magyar irodalomnak számos baráti szeretet és hála érzelmeivel fogják